

สถานการณ์และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความถดถอยด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ:  
การประยุกต์จตุภาคค่าระดับและแนวโน้ม  
**Situations and Factors Affecting Recession of International Tourism: An Application of  
Level and Trend Quadrant**

อรวรรณ ตันติรักษธรรม คอมกริช วงศ์แข  
Orawan Tantiragdham, Komkrit Wongkhae

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา  
Economics, Faculty of Economics and Business Administration, Thaksin University Songkhla,  
komkrit\_w@hotmail.com

### บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยโดยประยุกต์ใช้เครื่องมือจตุภาคค่าระดับและแนวโน้ม (Level and Trend Quadrant: LTQ) ที่นำมาใช้ในการศึกษาด้านความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศ พร้อมทั้งใช้แบบจำลอง Ordinal Logistic Regression (OLR) หาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับความถดถอยของภาคการท่องเที่ยวโดยใช้ข้อมูลภาคตัดขวางของการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวปี 1995 และ 2010 ของประเทศต่าง ๆ จำนวน 102 ประเทศ จากการศึกษาพบว่าประเทศที่อยู่ในกลุ่มล้าหลัง (Falling Further Behind) ได้แก่ ประเทศ บาฮามาส มอลโดวา และเบนิน กลุ่มชะลอตัว (Losing Momentum) ได้แก่ ประเทศฝรั่งเศส เยอรมัน และกรีซ กลุ่มมาแรง (Catching Up) ได้แก่ ประเทศอียิปต์ จอร์แดน และแอลเบเนีย และไม่มีประเทศใดเลยที่ตกอยู่ในกลุ่มก้าวหน้า (Moving Ahead) และจากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับความถดถอยของภาคการท่องเที่ยว คือ ค่าการเติบโตของค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ทำให้ความน่าจะเป็นที่จะทำให้ระดับความถดถอยจากภาคการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับการพึ่งพาจากการท่องเที่ยวจะทำให้ระดับความถดถอยของภาคการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

**คำสำคัญ:** จตุภาคค่าระดับและแนวโน้ม ดัชนีความถดถอยของการท่องเที่ยว ระดับการพึ่งพาการท่องเที่ยว

### Abstract

This research aimed to study tourism situation by applying the square part of the level and trend (Level and Trend Quadrant: LTQ) which usually used to study the international competitiveness and using Ordinal Logistic Regression Model (OLR) to verify factors that influence the degree tourism recession. Data adopted in this study is cross-sectional data of tourism arrival growth between 1995 and 2010 of 102 countries. The results found that the falling further behind countries are Bahamas, Moldova and Benin losing momentum countries are France Germany and Greece catching up countries are Egypt Jordan and Albania and not found countries in moving ahead and factors that influence tourism recession are growth of the travel costs and tourism dependency. Higher is growth of tourism expense and tourism dependency and associated with high Level of tourism recession with Significance at 0.1 and 0.01 Level respectively.

**Keywords:** Level and Trend Quadrant, Tourism Recession Index, Tourism Dependency



## 1. บทนำ

ชัยชัย สุจริต (2554) กล่าวว่าการท่องเที่ยวหมายถึงการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นชั่วคราว เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆก็ตามที่ไม่ใช่การประกอบอาชีพหรือหารายได้ และเป็นการเดินทางด้วยความสนใจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นการประกอบธุรกิจหลายประเภท ทั้งการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงได้แก่ ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจที่พักแรม ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก ธุรกิจการขนส่ง และธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยอ้อมได้แก่ธุรกิจด้านการก่อสร้าง ธุรกิจผลิตสิ่งพิมพ์การท่องเที่ยว ธุรกิจบริการซักรีด เป็นต้นซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของโลก ในแต่ละประเทศจะให้ความสำคัญกับบทบาทของภาคการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันออกไปไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมไปถึงการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นต้น ซึ่งรูปแบบที่กล่าวมาเป็นปัจจัยในการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวหลั่งไหลเข้าไปท่องเที่ยวตามที่ตนเองปรารถนาจากการคาดการณ์ของ (UNWTO, 2012) การเดินทางท่องเที่ยวของประชากรโลกจะเน้นคุณภาพมากขึ้นกล่าวคือเป็นการเดินทางที่เน้นการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์ ศึกษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้ให้กับหลายประเทศในระดับสูงในแต่ละปีและสามารถดึงดูดเงินตราจากต่างประเทศเข้ามาได้อย่างมหาศาลก่อให้เกิดการลงทุนในภาคการผลิตและบริการแก่นักท่องเที่ยว ช่วยสร้างงานให้กับประชาชนให้เกิดรายได้ทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและช่วยกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาคต่างๆเป็นการเสริมสร้างการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ สังคม ของประเทศซึ่งในแต่ละประเทศก็พยายามที่จะดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในประเทศตนเองให้มากที่สุดก่อให้เกิดการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่มีภูมิภาคใกล้เคียงและทั่วโลก

จากสถิติของ UNWTO (2012) พบว่าในปี 2011 มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติระหว่างประเทศ 983 ล้านคนเทียบกับในปี 2010 ซึ่งมีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติระหว่างประเทศ 940 ล้านคนคิดเป็นอัตราการเจริญเติบโต 4.6 % และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นทุกปี นอกจากนี้ยังมีการคาดการณ์ของ UNWTO (2011) ว่าในปี 2030 จะมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติระหว่างประเทศทั่วโลกเพิ่มขึ้นถึง 1.8 พันล้านคน โดยในปี 2011 ประเทศ 5 อันดับแรกที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวมากที่สุดได้แก่ประเทศฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา จีน สเปน และอิตาลี ซึ่งมีจำนวนนักท่องเที่ยว 79.5, 62.3, 57.3, 56.7 และ 46.1 ล้านคนตามลำดับและภูมิภาคที่ได้รับ ความสนใจจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมากที่สุดได้แก่ ยุโรป เอเชียและแปซิฟิก อเมริกา แอฟริกา และตะวันออกกลางมีการเจริญเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยว ในปี 2011 เทียบกับปี 2010 เท่ากับ 28, 11, 6, 0.9 และ -5 เปอร์เซ็นต์ หรือมีจำนวนนักท่องเที่ยวลดลง ตามลำดับ ซึ่งมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นทุกภูมิภาค ยกเว้นตะวันออกกลางที่มีแนวโน้มของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

ประเทศลดลง จะเห็นว่าการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวนั้นไม่ได้เกิดขึ้นในทุกประเทศเนื่องจากมีปัจจัยต่างๆที่เป็นอุปสรรคต่อการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยทางการเมือง ภัยพิบัติธรรมชาติ ภาวะเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ การขาดการส่งเสริม มาตรการจากภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหรืออาจจะเป็นความได้เปรียบเสียเปรียบของโครงสร้างด้านกายภาพของแต่ละประเทศ ปัจจัยดังกล่าวเป็นสาเหตุที่ทำให้สถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศต่างๆมีความแตกต่างกัน ซึ่งบางประเทศอาจจะอยู่ในสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวที่มีความรุ่งเรืองอย่างต่อเนื่องในขณะที่บางประเทศกลับมีความซบเซาโดยตลอดหรือบางประเทศกำลังตกต่ำ

จากที่มาและความสำคัญดังกล่าว บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศต่างๆโดยใช้เครื่องมือจตุภาคของค่าระดับและแนวโน้ม (Level and Trend Quadrant: LTQ) ที่นำมาใช้ในการศึกษาด้านความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศของ Fagerberg, Srholec และ Knell (2007) พร้อมทั้งใช้แบบจำลอง Ordinal Logistic Regression (OLR) หาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับความถดถอยจากภาคการท่องเที่ยวเพื่อที่จะนำผลที่ได้จากการศึกษานั้นมากระตุ้นให้ภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญในการพัฒนาจุดอ่อนของประเทศตนเองเพื่อให้ประเทศเหล่านี้ได้ใช้ภาคการท่องเที่ยวเป็นกลไกในการขับเคลื่อนและพัฒนาเศรษฐกิจต่อไป

## 2. การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิด

### 2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทความนี้จะนำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องในสองประเด็นคืองานวิจัยที่ศึกษาบทบาทของการท่องเที่ยวต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและงานวิจัยที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวงานวิจัยที่ศึกษาบทบาทการท่องเที่ยวต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ได้แก่ Schubert, Brida and Rizzo (2011) พบว่าการท่องเที่ยวมีส่วนช่วยขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศขนาดเล็กและยังมีบทบาทสำคัญในการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานต่างๆในประเทศอีกด้วยในขณะที่ Chen and Chiou-Wei (2009) พบว่าการขยายตัวจากภาคการท่องเที่ยวส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ของประเทศไต้หวันและเกาหลีใต้ซึ่งประเทศทั้งสองต้องพึ่งพิงภาครัฐบาลในการจัดสรรทรัพยากรต่างๆเพื่อพัฒนากลยุทธ์ในการท่องเที่ยวของประเทศทั้งสองในขณะที่ Kim, Chen และ Soo Cheong (2006) ศึกษาพบว่า การขยายตัวของภาคการท่องเที่ยวกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจมีความเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกันและมีปัจจัยอื่นๆเป็นตัวกำหนดด้วยเช่นขนาดเศรษฐกิจและระดับการเปิดประเทศ Tang and Jang (2009) ศึกษาพบว่าภาคการท่องเที่ยวส่งผลดีต่อภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการบิน คาสโน ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจร้านอาหาร และส่งผลต่อการเจริญเติบโตต่อธุรกิจการบินและธุรกิจโรงแรมมาก

ที่สุดในขณะที่ Pamilla, Font and Nadal (2007) พบว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของหมู่เกาะ Balearics และหมู่เกาะแคนารีในประเทศสเปนอย่างไรก็ตามมีการศึกษาที่มีความแตกต่างจากการศึกษาอื่นๆ เช่น Oh (2005) พบว่าการขยายตัวทางเศรษฐกิจไม่อาจนำไปสู่การเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวได้ในระยะสั้นขณะที่ Arslanturk, Balciar and Ozdemir (2011) พบว่าการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจประเทศขนาดเล็ก นั้น GDP ไม่ได้ส่งผลต่อรายได้จากการท่องเที่ยว แต่รายได้จากการท่องเที่ยวส่งผลต่อ GDP ในส่วนของงานวิจัยที่ทำการศึกษาล่าสุดที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวได้ทำการศึกษาล่าสุดหลายประการเช่น Wang (2009) พบว่าอัตราแลกเปลี่ยน ราคาสินค้า ค่าขนส่ง มีอิทธิพลต่อการเพิ่มขึ้นและลดลงของจำนวนนักท่องเที่ยว ในขณะที่ Lee and Chien (2008) พบว่าปัจจัยการเมืองและ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ มนุษย์ โรคระบาดส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไต้หวัน ประกอบกับ ทิพย์วรรณ ชาติภูวภัทร (2549, หน้า 123-125) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่พบว่าค่าใช้จ่ายต่อการครั้งในการท่องเที่ยว ระยะทาง/ระยะเวลาในการเดินทาง ความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่จะดึงดูดจำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่รวมถึงการศึกษาโดย อิศรา เหมมินทร์ ( 2552) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทยโดยสุ่มจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจำนวน 400 คน ที่เดินทางมาเที่ยวจังหวัดภูเก็ตในรอบปี พ.ศ. 2550 พบว่าความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยวภายในประเทศ ค่าครองชีพในการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ ระยะทางและระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ งบประมาณในการเดินทางท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กับการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากงานวิจัยข้างต้นจะศึกษาสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวที่มีการใช้เพียงจำนวนนักท่องเที่ยวเท่านั้นแต่การศึกษาในครั้งนี้จะใช้ทั้งจำนวนนักท่องเที่ยวและการเติบโตของนักท่องเที่ยวเป็นตัวกำหนดสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวซึ่งเป็นการประยุกต์เครื่องมือจากระดับและแนวโน้มที่ใช้ในการศึกษาความสามารถในการแข่งขันของประเทศมาใช้ในการด้านการท่องเที่ยวเป็นครั้งแรกจะทำให้งานวิจัยนี้มีความแตกต่างจากงานวิจัยอื่นๆ และสามารถระบุถึงสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวได้หลากหลายขึ้น

## 2.2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดสถานการณ์การท่องเที่ยวระหว่างประเทศครั้งนี้ ได้นำแนวคิด ทฤษฎีตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำแนวทางการศึกษาคืออุปสงค์การท่องเที่ยว (Tourism demand) เครื่องมือจากของค่าระดับและแนวโน้ม (Level and Trend Quadrant: LTQ)

### 2.2.1 อุปสงค์การท่องเที่ยว (Tourism Demand) ฉลอง

ศรี พิมพ์สมพงศ์ (2548) กล่าวว่า อุปสงค์การท่องเที่ยว (Tourism Demand) หมายถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปซื้อสินค้าและบริการหรือบริโภคผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวจะต้องมีความต้องการ มีอำนาจซื้อ และมีความเต็มใจที่จะจ่ายค่าสินค้าและบริการที่กำหนดในเวลานั้นๆ ปริมาณสินค้าและบริการการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงย่อมหมายถึงการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของอุปสงค์การท่องเที่ยวด้วย อุปสงค์การท่องเที่ยวเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้เกิดความต้องการขายสินค้าทั่วไปและสินค้าการท่องเที่ยวอย่างอื่น ๆ โดยเฉพาะธุรกิจย่อยที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม บริษัทนำเที่ยว สายการบิน ช่วยเพิ่มรายได้แก่ท้องถิ่นซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้มีความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวและทำให้ธุรกิจท่องเที่ยวมีการขยายตัวมากขึ้นฟังก์ชันอุปสงค์การท่องเที่ยวแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนของนักท่องเที่ยวที่มีต่อปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ของการท่องเที่ยว ได้แก่ รายได้ของนักท่องเที่ยว (GDP per capita) อัตราแลกเปลี่ยน (EXR) การโฆษณาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศนั้นๆ (BUD) ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว (EXP) ฤดูกาลของการท่องเที่ยว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งใช้เป็นตัวแปรหุ่น (DUMMY) ฟังก์ชันอุปสงค์การท่องเที่ยวดังกล่าวเขียนได้ดังนี้

$$Q = f(\text{GDP per capita, EXR, BUD, EXP, DUMMY})$$

จากฟังก์ชันดังกล่าว รายได้เฉลี่ยต่อหัวและอัตราแลกเปลี่ยนมีความสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวในทิศทางเดียวกัน (มงคลฤทธิ์พรณรงค์, 2548) เช่นเดียวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวจากภาครัฐจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ส่วนค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม (ธงชัย ฐิติวิริยะ, 2541) ลักษณะของอุปสงค์การท่องเที่ยว ขยายกรณี ขึ้นรุ่งโรจน์ (2537) พบว่ามีความยืดหยุ่นสูง และมีขนาดกว้าง อาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระดับราคา ความผันผวนทางเศรษฐกิจทำให้นักท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงความต้องการซื้อสินค้าและบริการอุปสงค์ เป็นพลังผลักดันให้เกิดการอุปโภค และบริโภคสินค้าอื่นเนื่องจากสินค้าทางการท่องเที่ยวเกิดจากการผสมผสานสินค้าและบริการต่างๆ หลายชนิด นอกจากนี้อุปสงค์มีลักษณะอ่อนไหวง่าย ความต้องการเดินทางท่องเที่ยวอาจเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ทั้งในการเพิ่มหรือลดอุปสงค์การท่องเที่ยว เกิดจากปัจจัย ความผันผวนทางเศรษฐกิจ ภาวะเงินเฟ้อ เงินเฟ้อ ภาวะวิกฤตการณ์น้ำมัน การเมือง เป็นต้น อุปสงค์การท่องเที่ยว แบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

#### 1. อุปสงค์การท่องเที่ยวที่แท้จริง (Actual Demand)

หมายถึง นักท่องเที่ยวมีความต้องการเดินทางท่องเที่ยว มีความพร้อมและความเต็มใจที่จะจ่ายสินค้าและบริการที่กำหนดไว้ใน

ขณะนั้น ซึ่งนักท่องเที่ยวประเภทนี้พร้อมที่จะซื้อสินค้าและบริการ และเดินทางทันที

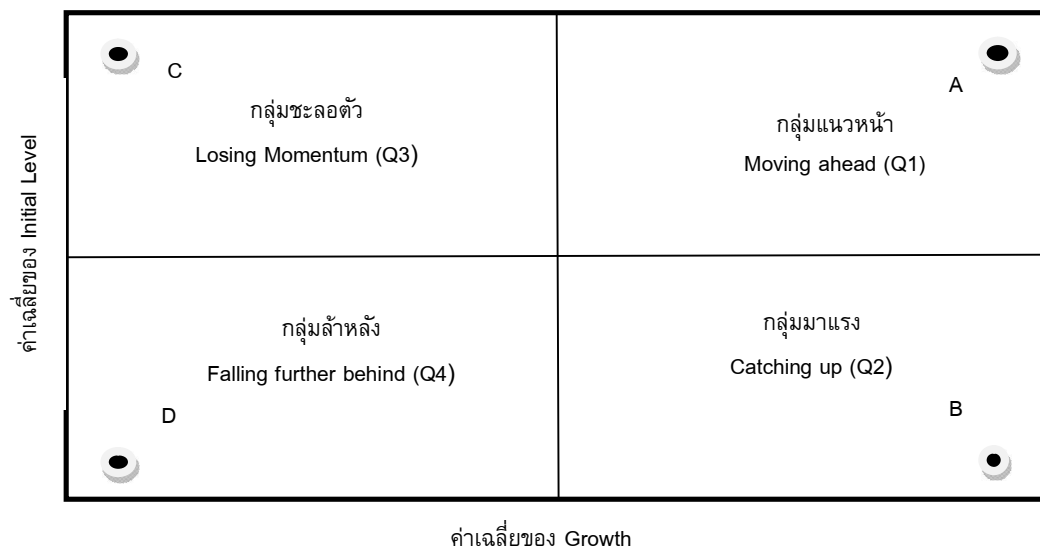
2. อุปสงค์การท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ (Potencial Demand) หมายถึง นักท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่จะเดินทางเพราะมีความต้องการอยู่แล้ว แต่ยังขาดองค์ประกอบอื่น เช่น ด้านการเงิน เวลา และการจัดการเพื่อการเดินทาง ซึ่งความต้องการแบบนี้สามารถโน้มน้าวให้เป็นอุปสงค์ที่แท้จริงได้ โดยอาศัยการพัฒนาด้านการให้บริการ และระบบการตลาดของธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

3. อุปสงค์การท่องเที่ยวที่อาจเกิดขึ้นได้ (Deferred Demand) หมายถึงอุปสงค์ที่อาจกลายเป็นอุปสงค์ที่แท้จริง หรืออุปสงค์ที่มีศักยภาพได้ ภายใต้สมมติฐานมนุษย์มีความต้องการเดินทางท่องเที่ยวอยู่ในส่วนลึกของจิตใจทุกคน แต่ไม่มีความรู้หรือไม่มีข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆที่น่าสนใจ ความต้องการแบบนี้อาจถูกจูงใจให้เกิดขึ้นได้โดยอาศัยการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ เทคนิคการขาย การอำนวยความสะดวกในการติดต่อต่างๆ ตลอดจนพัฒนาระบบข้อมูลก็อาจกระตุ้นให้เกิดความต้องการท่องเที่ยวได้

#### 2.2.2 เครื่องมือจตุภาคค่าระดับและแนวโน้ม (Level and Trend Quadrant Method: LTQM)

พิจารณาที่จุด B มุมขวาล่างสุด มีค่า initial ต่ำ แต่ Growth สูง แสดงว่าประเทศที่ตกอยู่ใน Quadrant นี้อยู่ในสภาวะกำลังพัฒนาความสามารถในการแข่งขันและมีโอกาสที่จะก้าวทันกลุ่มที่อยู่ใน Q1 ส่วน Q3 สภาพที่ประเทศอยู่ในกลุ่มชะลอตัว (Losing Momentum) เช่นพิจารณาที่จุด C มุมซ้ายบนสุด มีค่า initial value สูง แต่ Growth ต่ำแสดงว่า ประเทศที่ตกอยู่ใน Quadrant นี้อยู่ในสภาวะสูญเสีย

เครื่องมือจตุภาคค่าระดับและแนวโน้ม มีการนำมาโดย Fagerberg, Srholec and Knell (2007) ในวัดความสามารถในการแข่งขันของประเทศใน 4 ประเด็นได้แก่การแข่งขันทางด้านเทคโนโลยี การแข่งขันทางด้านความสามารถ การแข่งขันทางด้านราคา และการแข่งขันทางด้านความต้องการเพื่อเป็นการวัดศักยภาพของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาของแต่ละประเทศและ Fagerberg and Srholec (2008) ทำการศึกษาการพัฒนาเศรษฐกิจของแต่ละประเทศทั่วโลก ในการวัดความแตกต่างของปัจจัยต่างๆ ความสามารถในการพัฒนาระบบนวัตกรรม ความมีคุณภาพของรัฐบาล ระบบการเมือง และ การเปิดกว้างของระบบเศรษฐกิจ โดยใช้ค่าเริ่มต้นและค่าการเติบโตของตัวแปรที่ต้องการศึกษาในช่วงเวลาที่ต้องการศึกษามาหาความสัมพันธ์ในจตุภาค (Quadrant) ดังในภาพที่ 1



ภาพที่ 1 จตุภาคค่าระดับและแนวโน้ม (Level and Trend Quadrant)

หลังจากนั้นทำการแบ่งแกนของภาพทำได้โดยแกนตั้งแบ่งด้วยค่าเฉลี่ยของค่าเริ่มต้นในปีที่ทำการศึกษา และแกนนอนแบ่งด้วยค่าเฉลี่ยของค่า Growth ซึ่งได้ออกมาเป็น 4 ภาค (Quadrant) ประกอบด้วย Q1 สภาพที่ประเทศอยู่ในกลุ่มก้าวหน้า (Moving Ahead) เช่น พิจารณาที่ จุด A มุมขวาบนสุดมีค่า initial สูง และค่า Growth สูง แสดงว่า ประเทศที่ตกอยู่ใน Quadrant นี้อยู่ในสภาวะที่มีการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันอย่างต่อเนื่อง Q2 สภาพที่กลุ่มประเทศอยู่ในกลุ่มมาแรง (Catching Up) เช่น

ความสามารถในการแข่งขัน หรือซบเซาและ Q4 สภาพที่กลุ่มประเทศอยู่ในกลุ่มล้าหลัง (Falling Further Behind) เช่นพิจารณาที่จุด D มุมซ้ายล่างสุด มี ค่า initial ต่ำ และ Growth ต่ำแสดงว่า ประเทศที่ตกอยู่ใน Quadrant นี้อยู่ในสภาวะล้าหลังความสามารถในการแข่งขัน

### 3. สถานการณ์และบทบาทการ ท่องเที่ยวต่อการ

#### พัฒนาเศรษฐกิจ

การศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ  
ในครั้งนี้ได้นำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของการท่องเที่ยวแต่ละ

ประเทศมาใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ จำนวนนักท่องเที่ยวของแต่ละ  
ประเทศ จำนวนการจ้างงานในภาคการท่องเที่ยวในแต่ละกลุ่ม  
ประเทศ และ สัดส่วนของ GDP ที่คิดจากรายได้จากการท่องเที่ยว  
ของแต่ละกลุ่มประเทศ โดยใช้ข้อมูลปี 1995-2010

ตารางที่ 1 จำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละกลุ่มประเทศระหว่างปี 1995-2010

(หน่วย: สิบล้านคน)

| Year | CB   | EU    | EU27  | LA   | ME   | NAF  | NA   | NEA  | OC   | SEA  | SA   | SOA  |
|------|------|-------|-------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| 1995 | 1.07 | 3.34  | 23.99 | 1.25 | 0.87 | 0.96 | 8.20 | 3.14 | 0.41 | 2.68 | 1.53 | 0.32 |
| 1996 | 1.10 | 4.15  | 24.61 | 1.37 | 0.53 | 1.01 | 8.67 | 3.50 | 0.46 | 2.78 | 1.69 | 0.33 |
| 1997 | 1.17 | 5.10  | 25.94 | 1.49 | 0.55 | 1.10 | 8.63 | 3.58 | 0.48 | 2.72 | 1.68 | 0.35 |
| 1998 | 1.23 | 4.83  | 27.03 | 1.75 | 0.66 | 1.10 | 8.58 | 3.81 | 0.46 | 2.57 | 1.96 | 0.36 |
| 1999 | 1.25 | 4.58  | 27.99 | 1.76 | 0.72 | 1.31 | 8.81 | 4.13 | 0.5  | 2.95 | 2.05 | 0.38 |
| 2000 | 1.34 | 5.54  | 29.61 | 1.87 | 1.46 | 1.45 | 9.28 | 4.66 | 0.53 | 3.33 | 2.04 | 0.4  |
| 2001 | 1.33 | 6.00  | 29.06 | 1.79 | 1.39 | 1.41 | 8.76 | 4.91 | 0.53 | 3.61 | 2.06 | 0.37 |
| 2002 | 1.26 | 6.51  | 29.63 | 1.65 | 1.58 | 1.44 | 8.44 | 5.42 | 0.53 | 3.74 | 2.22 | 0.35 |
| 2003 | 1.36 | 6.74  | 29.68 | 1.79 | 1.58 | 1.56 | 7.83 | 4.94 | 0.53 | 3.21 | 2.32 | 0.41 |
| 2004 | 1.45 | 6.81  | 30.27 | 2.09 | 1.96 | 1.93 | 8.70 | 6.23 | 0.58 | 4.23 | 2.44 | 0.51 |
| 2005 | 1.52 | 8.12  | 31.91 | 2.33 | 1.90 | 2.05 | 9.11 | 6.89 | 0.62 | 4.36 | 2.67 | 0.53 |
| 2006 | 1.57 | 8.40  | 33.78 | 2.25 | 2.18 | 2.18 | 9.18 | 7.45 | 0.62 | 4.78 | 3.04 | 0.61 |
| 2007 | 1.56 | 9.49  | 34.60 | 2.62 | 2.50 | 2.48 | 9.65 | 8.29 | 0.63 | 5.34 | 3.36 | 0.68 |
| 2008 | 1.58 | 10.25 | 34.01 | 2.76 | 3.21 | 2.72 | 9.89 | 7.93 | 0.63 | 5.53 | 3.35 | 0.69 |
| 2009 | 1.55 | 9.63  | 32.51 | 2.47 | 2.99 | 2.72 | 9.31 | 7.63 | 0.63 | 5.61 | 2.85 | 0.68 |
| 2010 | 1.60 | 10.04 | 33.36 | 2.95 | 3.41 | 3.02 | 9.93 | 8.55 | 0.67 | 6.22 | 3.19 | 0.79 |

ที่มา: World Bank, International Tourism Number of Arrivals

หมายเหตุ : CB (Caribbean) EU (Europe) EU27 (European Union) LA (Latin America) ME (Middle East) NAF (North Africa)  
NA (North America) NEA (Northeast Asia) OC (Oceania) SEA (Southeast Asia) SA (Sub-Saharan Africa) SOA (South Asia)

\*EU หมายถึง ประเทศที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มสหภาพยุโรป

จากตารางที่ 1 จะเห็นว่าจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละ  
กลุ่มประเทศระหว่างปี 1995-2010 มีการเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปี  
2010 กลุ่มประเทศที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุด คือกลุ่มประเทศ  
European Union มีจำนวนนักท่องเที่ยวเท่ากับ 333.6 ล้านคน ซึ่ง  
ในปี 2010 โดยประเทศสเปนมีจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุด เท่ากับ  
52.8 ล้านคน ส่วนกลุ่มประเทศที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่ำสุดคือ  
กลุ่มประเทศ Oceania มีจำนวนนักท่องเที่ยวเท่ากับ 6.7 ล้านคน  
ประเทศออสเตรเลียมีจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดในกลุ่ม เท่ากับ

5.9 ล้านคน จะเห็นได้ว่าแต่ละกลุ่มประเทศให้ความสำคัญในการ  
พัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพราะเป็นอุตสาหกรรมที่ทำ  
รายได้ให้กับหลายๆประเทศในระดับสูง จึงเป็นแรงดึงดูดให้จำนวน  
นักท่องเที่ยวทั่วโลกในแต่ละปีมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นในส่วนของ  
บทบาทของการท่องเที่ยวต่อการพัฒนาเศรษฐกิจซึ่งอธิบายโดย  
การจ้างงานในภาคการท่องเที่ยวมูลค่า GDP ที่เกิดจาก  
อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศต่างๆทั่วโลกได้แสดงไว้ใน  
ตารางที่ 2 และ 3

ตารางที่ 2 จำนวนการจ้างงานในภาคการท่องเที่ยวในแต่ละกลุ่มประเทศปี 1995-2010

(หน่วย: สิบล้านคน)

| Year | CB   | EU   | EU27 | LA   | ME   | NAF  | NA   | NEA  | OC   | SEA  | SA   | SOA  |
|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| 1995 | 0.16 | 2.74 | 1.81 | 1.06 | 0.26 | 0.28 | 1.76 | 6.71 | 0.18 | 1.89 | 0.64 | 4.83 |
| 1996 | 0.17 | 2.8  | 1.91 | 1.04 | 0.28 | 0.31 | 1.87 | 6.62 | 0.19 | 2.05 | 0.69 | 4.80 |
| 1997 | 0.18 | 2.88 | 1.99 | 1.08 | 0.29 | 0.35 | 1.89 | 6.62 | 0.19 | 2.22 | 0.71 | 5.08 |
| 1998 | 0.19 | 2.86 | 2.01 | 1.07 | 0.32 | 0.33 | 2.02 | 6.82 | 0.19 | 2.36 | 0.74 | 5.21 |
| 1999 | 0.19 | 2.8  | 1.98 | 1.11 | 0.33 | 0.38 | 2.07 | 6.88 | 0.19 | 2.31 | 0.69 | 5.33 |
| 2000 | 0.18 | 3.05 | 2.15 | 1.14 | 0.36 | 0.39 | 2.2  | 6.47 | 0.21 | 2.39 | 0.79 | 5.38 |
| 2001 | 0.18 | 3.07 | 2.14 | 1.19 | 0.38 | 0.43 | 2.22 | 6.14 | 0.21 | 2.49 | 0.88 | 4.61 |
| 2002 | 0.19 | 2.97 | 2.07 | 1.33 | 0.32 | 0.45 | 2.13 | 6.13 | 0.21 | 2.5  | 0.93 | 5.11 |
| 2003 | 0.21 | 2.91 | 1.99 | 1.42 | 0.36 | 0.49 | 2.19 | 6.12 | 0.21 | 2.31 | 0.98 | 5.45 |
| 2004 | 0.22 | 3.02 | 2.05 | 1.49 | 0.39 | 0.57 | 2.25 | 6.49 | 0.19 | 2.54 | 1.09 | 5.56 |
| 2005 | 0.21 | 3.06 | 2.07 | 1.52 | 0.39 | 0.61 | 2.29 | 6.99 | 0.23 | 2.55 | 1.12 | 4.97 |
| 2006 | 0.21 | 3.05 | 2.08 | 1.56 | 0.38 | 0.66 | 2.32 | 7.39 | 0.19 | 2.68 | 1.09 | 5.05 |
| 2007 | 0.21 | 3.02 | 2.04 | 1.52 | 0.41 | 0.69 | 2.36 | 7.38 | 0.19 | 2.62 | 1.25 | 5.52 |
| 2008 | 0.21 | 2.98 | 2.02 | 1.47 | 0.41 | 0.69 | 2.38 | 7.05 | 0.19 | 2.73 | 1.29 | 4.78 |
| 2009 | 0.21 | 2.97 | 1.96 | 1.52 | 0.44 | 0.68 | 2.15 | 6.95 | 0.19 | 2.65 | 1.29 | 4.62 |
| 2010 | 0.19 | 2.86 | 1.89 | 1.49 | 0.46 | 0.68 | 2.15 | 6.81 | 0.21 | 2.53 | 1.27 | 4.59 |

ที่มา: World Travel and Tourism Council, Travel &amp; Tourism Total Contribution to Employment

หมายเหตุ: CB (Caribbean) EU (Europe) EU27 (European Union) LA (Latin America) ME (Middle East) NAF (North Africa)

NA (North America) NEA (Northeast Asia) OC (Oceania) SEA (Southeast Asia) SA (Sub-Saharan Africa) SOA (South Asia)

\*EU หมายถึง ประเทศที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มสหภาพยุโรป

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่าจำนวนการจ้างงานในภาคการท่องเที่ยวในแต่ละกลุ่มประเทศระหว่างปี 1995-2010 มีจำนวนแรงงานในภาคการท่องเที่ยวแตกต่างกันโดยกลุ่มประเทศที่มีจำนวนจ้างงานในภาคการท่องเที่ยวมากที่สุดในปี 2010 คือกลุ่มประเทศ South Asia มีค่าเท่ากับ 45.9 ล้านคน ซึ่งประเทศอินเดียเป็นประเทศที่มีการจ้างแรงงานมากที่สุด โดยสถิติในปี 2010 มีจำนวนการจ้างแรงงานเท่ากับ 37.7 ล้านคน ส่วนกลุ่มประเทศที่มี

ความหนาแน่นของจำนวนการจ้างงานในภาคการท่องเที่ยวน้อยที่สุดในปี 2010 คือ กลุ่ม Caribbean มีค่าเท่ากับ 0.2 ล้านคน ซึ่งประเทศแองโกลาเป็นประเทศที่มีการจ้างแรงงานน้อยที่สุด โดยสถิติในปี 2010 มีจำนวนแรงงานเท่ากับ 4,700 คนกล่าวได้ว่าจำนวนการจ้างงานในภาคการท่องเที่ยวจะเป็นตัวสะท้อนถึง จำนวนนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้นและอาจรวมไปถึงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศนั้นๆ

ตารางที่ 3 แสดงสัดส่วนของ GDP ที่คิดจากรายได้จากการท่องเที่ยวของแต่ละกลุ่มประเทศระหว่างปี 1995-2010

(หน่วย: พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ ฯ)

| Year | CB   | EU     | EU27   | LA     | ME    | NFR  | NA     | NEA    | OC    | SEA   | SA   | SOA   |
|------|------|--------|--------|--------|-------|------|--------|--------|-------|-------|------|-------|
| 1995 | 1.89 | 88.20  | 79.49  | 12.22  | 3.95  | 1.64 | 67.94  | 46.84  | 6.42  | 7.57  | 2.28 | 3.84  |
| 1996 | 2.09 | 94.34  | 84.67  | 12.92  | 4.56  | 2.01 | 75.68  | 47.83  | 7.34  | 9.05  | 2.77 | 3.94  |
| 1997 | 2.39 | 92.81  | 82.90  | 13.99  | 5.08  | 2.27 | 81.36  | 47.43  | 7.26  | 8.99  | 2.94 | 4.61  |
| 1998 | 2.56 | 94.92  | 85.90  | 13.79  | 5.30  | 2.30 | 87.35  | 45.64  | 6.42  | 6.19  | 2.90 | 4.61  |
| 1999 | 2.59 | 92.88  | 85.04  | 11.60  | 6.33  | 2.61 | 93.68  | 51.07  | 6.99  | 7.27  | 2.29 | 4.92  |
| 2000 | 2.56 | 93.98  | 84.77  | 12.15  | 8.10  | 2.80 | 105.56 | 53.90  | 7.09  | 7.86  | 2.39 | 5.26  |
| 2001 | 2.64 | 93.80  | 84.03  | 11.50  | 8.87  | 2.82 | 104.57 | 50.82  | 6.54  | 7.49  | 2.46 | 4.45  |
| 2002 | 2.80 | 98.67  | 88.30  | 10.09  | 5.60  | 2.79 | 103.56 | 51.84  | 7.25  | 8.30  | 2.80 | 5.20  |
| 2003 | 2.97 | 114.49 | 101.35 | 11.07  | 6.64  | 3.08 | 108.51 | 54.93  | 8.92  | 8.63  | 3.57 | 6.30  |
| 2004 | 3.27 | 134.90 | 118.99 | 13.44  | 7.86  | 3.97 | 120.05 | 61.34  | 9.97  | 10.28 | 4.53 | 7.29  |
| 2005 | 3.67 | 140.94 | 122.05 | 17.00  | 9.10  | 4.72 | 128.16 | 66.20  | 12.55 | 11.25 | 5.36 | 7.12  |
| 2006 | 3.87 | 148.87 | 128.05 | 20.46  | 9.95  | 5.44 | 137.34 | 73.48  | 11.19 | 13.50 | 5.76 | 8.08  |
| 2007 | 4.26 | 168.39 | 143.13 | 237.60 | 12.33 | 6.48 | 146.65 | 83.80  | 12.85 | 16.60 | 7.08 | 10.17 |
| 2008 | 4.41 | 180.60 | 150.54 | 27.34  | 15.13 | 7.56 | 150.79 | 94.19  | 12.53 | 18.47 | 7.72 | 11.19 |
| 2009 | 4.08 | 160.30 | 133.63 | 27.69  | 14.25 | 7.44 | 134.64 | 99.03  | 12.06 | 17.70 | 7.39 | 10.65 |
| 2010 | 4.42 | 158.47 | 129.66 | 31.45  | 15.96 | 7.88 | 144.97 | 105.73 | 15.73 | 20.49 | 8.10 | 12.81 |

ที่มา: World Travel and Tourism Council, Travel &amp; Tourism Total Contribution to GDP

หมายเหตุ: CB (Caribbean) EU (Europe) EU27 (European Union) LA (Latin America) ME (Middle East) NAF (North Africa) NA (North America) NEA (Northeast Asia) OC (Oceania) SEA (Southeast Asia) SA (Sub-Saharan Africa) SOA (South Asia)

\*EU หมายถึง ประเทศที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มสหภาพยุโรป

จากตารางที่ 3 จะเห็นว่า GDP ที่คิดจากรายได้จากการท่องเที่ยวของแต่ละกลุ่มประเทศ ระหว่างปี 1995-2010 โดยในปี 2010 กลุ่มประเทศที่มี GDP ที่คิดจากรายได้จากการท่องเที่ยวสูงสุดคือกลุ่มประเทศ Europe มีมูลค่าเท่ากับ 1,584.69 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ โดยประเทศสหรัฐอเมริกา มี GDP ที่คิดจากรายได้จากการท่องเที่ยวสูงสุด มีมูลค่าเท่ากับ 1,243.39 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ และกลุ่มประเทศที่มีสัดส่วนของ GDP ที่คิดจากรายได้จากการท่องเที่ยวต่ำสุดคือกลุ่มประเทศ Caribbean มีมูลค่าเท่ากับ 44.19 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ ประเทศโอมานมี GDP ที่คิดจากรายได้จากการท่องเที่ยวสูงสุด มีมูลค่าเท่ากับ 0.132 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ

## 5. วิธีการศึกษาและที่มาของข้อมูล

บทความครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศต่างๆ โดยประยุกต์ใช้เครื่องมือจตุภาคของค่าระดับและแนวโน้ม (Level and Trend Quadrant: LTQ) ที่นำมาใช้ในการศึกษาด้านความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศ พร้อมทั้งใช้แบบจำลอง Ordinal Logistic Regression (OLR) หาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับความถดถอยของภาคการท่องเที่ยว โดยใช้ข้อมูลภาคตัดขวางของการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวปี 1995 และ 2010 ของประเทศต่างๆ จำนวน 102 และ 81 ประเทศ โดยแหล่งข้อมูลที่ใช้คือ ฐานข้อมูล World Development Index (WDI)

5.1) โดยในส่วนแรกจะมีการคำนวณสถานการณ์การท่องเที่ยวระหว่างประเทศซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวระหว่างประเทศโดยเครื่องมือจุดภาคคาร์ตและแนวโน้ม โดยข้อมูลที่จะนำมาศึกษาสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวประกอบด้วยจำนวนนักท่องเที่ยว ซึ่งแบ่งออกมาเป็น 4 ภาค (Quadrant) ประกอบด้วย

Q1 สภาพที่ประเทศอยู่ในกลุ่มก้าวหน้า (Moving Ahead) ซึ่งประเทศที่ตกอยู่ใน Quadrant นี้จะมีการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันและได้รับความนิยมด้านการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

Q2 สภาพที่กลุ่มประเทศอยู่ในกลุ่มมาแรง (Catching Up) แสดงว่าประเทศที่ตกอยู่ใน Quadrant นี้อยู่ในสภาวะกำลังพัฒนาความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว

Q3 สภาพที่ประเทศอยู่ในกลุ่มชะลอตัว (Losing Momentum) แสดงว่า ประเทศที่ตกอยู่ใน Quadrant นี้อยู่ในสภาวะ

สูญเสียความสามารถในการแข่งขันหรือซบเซาด้านการท่องเที่ยว

Q4 สภาพที่กลุ่มประเทศอยู่ในกลุ่มล่าหลัง (Falling Further Behind) แสดงว่าประเทศที่ตกอยู่ใน Quadrant นี้อยู่ในสภาวะล่าหลังความสามารถในการแข่งขันและไม่ได้รับความนิยมด้านการท่องเที่ยวโดยใช้ภาคตัดขวางของการเติบโตของนักท่องเที่ยวของปี 1995 และ 2010 สาเหตุที่เลือกช่วงเวลาดังกล่าวเนื่องจากภาคการท่องเที่ยวนั้นเข้ามามีบทบาทมากในปัจจุบันเป็นภาคที่ก่อรายได้ให้กับหลายๆประเทศในโลกและมีแนวโน้มที่จะขยายตัวทำให้เศรษฐกิจรุ่งเรืองในอนาคตหลังจากนั้นจะนำสถานการณ์การท่องเที่ยวแต่ละประเทศมาเป็นตัวแปรตามในแบบจำลอง Ordinal Logistic Regression ในการศึกษาในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาจำนวนนักท่องเที่ยวในประเทศต่างจำนวน 102ประเทศ จาก 12 กลุ่มแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 กลุ่มประเทศและประเทศที่ใช้ในการศึกษา

| ประเทศ | ประเทศที่ศึกษา                                                                                                                                                                                      |
|--------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CB     | Antigua and Barbuda, Bahamas, Barbados, Dominica, Dominican Republic, Jamaica, St. Kitts and Nevis, St. Lucia, St. Vincent and the Grenadines                                                       |
| EU     | Albania, Belarus, Croatia, Kyrgyzstan, Macedonia, Moldova, Norway, Russia, Ukraine                                                                                                                  |
| EU 27  | Austria, Belgium, Bulgaria, Cyprus, Denmark, Estonia, France, Germany, Greece, Italy, Latvia, Lithuania, Malta, Netherlands, Poland, Portugal, Slovenia, Spain, Sweden, Switzerland, United Kingdom |
| LA     | Argentina, Belize, Bolivia, Brazil, Chile, Costa Rica, Ecuador, El Salvador, Guatemala, Guyana, Honduras, Nicaragua, Panama, Paraguay, Peru, Suriname, Uruguay                                      |
| ME     | Israel, Jordan, Kuwait, Oman, Syria, Yemen                                                                                                                                                          |
| NAF    | Egypt, Morocco, Tunisia                                                                                                                                                                             |
| NA     | Canada, Mexico, United States                                                                                                                                                                       |
| NEA    | China, Japan, Korea, Mongolia                                                                                                                                                                       |
| OC     | Australia, Solomon Island, Vanuatu                                                                                                                                                                  |
| SEA    | Indonesia, Lao, Malaysia, Myanmar, Philippines, Singapore, Thailand                                                                                                                                 |
| SOA    | India, Maldives, Nepal, Sri Lanka                                                                                                                                                                   |
| SA     | Angola, Benin, Botswana, Cape Verde, Gambia, Lesotho, Malawi, Mali, Mauritius, Namibia, Seychelles, Sierra Leone, South Africa, Swaziland, Tanzania, Uganda                                         |

5.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการถดถอยของภาคการท่องเที่ยวโดยใช้ภาคตัดขวางของการเติบโตของนักท่องเที่ยวของปี 1995 และ 2010ประเทศที่ใช้ในการศึกษา 81 ประเทศ และยังทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาระดับความถดถอยของภาคการท่องเที่ยว (Tourism Recession Index: TRI) ซึ่งดัชนี TRI วัดจากอัตราส่วนของค่า Initial หาคด้วยค่า การเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างปีทำการศึกษาคือ 1995-2010 โดยใช้สถิติถดถอยโลจิสติกส์แบบอันดับ (Ordinal

Logistic Regression: OLR) จากการแบ่งช่วงระดับความถดถอยของภาคการท่องเที่ยวเพื่อใช้เป็นตัวแปรตาม (Dependent Variable) โดยใช้ค่าเริ่มต้น (Initial) หาคค่าการเจริญเติบโต (Growth) ซึ่งถ้าค่าที่ได้มีอัตราส่วนมาก นั้นย่อมหมายความว่าระดับความถดถอยของภาคการท่องเที่ยวมีน้อยมากเช่นกัน อย่างไรก็ตามแบ่งเป็น 5 กลุ่มโดยใช้มาตรวัดระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยค่าระยะห่าง (Gap) ของแต่ละระดับสามารถหาได้โดย

$$\text{Gap} = \frac{\left(\frac{\text{Initial}}{\text{Growth}}\right)_{\max} - \left(\frac{\text{Initial}}{\text{Growth}}\right)_{\min}}{n}$$

เมื่อ  $n$  คือจำนวนช่วงของถดถอยซึ่งในที่นี้คือ 5 ช่วง โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้ ได้แก่

ระดับ 1 หมายถึงระดับความถดถอยของภาคการท่องเที่ยวระดับน้อยที่สุดมีค่า TRI อยู่ระหว่าง 0-163,752.4

ระดับ 2 หมายถึงระดับความถดถอยของภาคการท่องเที่ยวระดับน้อยมีค่า TRI อยู่ระหว่าง 163,753- 319,674.2

ระดับ 3 หมายถึงระดับความถดถอยของภาคการท่องเที่ยวระดับปานกลางมีค่า TRI อยู่ระหว่าง 319,675- 475,596

ระดับ 4 หมายถึงระดับความถดถอยของภาคการท่องเที่ยวระดับมากมีค่า TRI อยู่ระหว่าง 475,597-631,517.9

ระดับ 5 หมายถึงระดับความถดถอยของภาคการท่องเที่ยวระดับมากที่สุดมีค่า TRI ตั้งแต่ 631,518 ขึ้นไป

และเนื่องจากความถดถอยของภาคการท่องเที่ยวประกอบด้วย 5 ดัชนี เมื่อวิเคราะห์ด้วย Ordinal Logistic Regression (OLR) จะได้แบบจำลอง 4 แบบจำลอง คือ

แบบจำลองที่ 1

$$\text{Logit}_1 = \text{Ln} \frac{\text{Pr}(\text{TRI} \leq 1)}{\text{Pr}(\text{TRI} > 1)} = a_1 + \beta_1 \text{GGPC} + \beta_2 \text{GTET} + \beta_3 \text{GCPI} + \beta_4 \text{GEXR} + \beta_5 \text{TDP}_1 + \beta_6 \text{TDP}_2 + \beta_7 \text{TDP}_3 + \beta_8 \text{TDP}_4$$

แบบจำลองที่ 2

$$\text{Logit}_2 = \text{Ln} \frac{\text{Pr}(\text{TRI} \leq 2)}{\text{Pr}(\text{TRI} > 2)} = a_2 + \beta_1 \text{GGPC} + \beta_2 \text{GTET} + \beta_3 \text{GCPI} + \beta_4 \text{GEXR} + \beta_5 \text{TDP}_1 + \beta_6 \text{TDP}_2 + \beta_7 \text{TDP}_3 + \beta_8 \text{TDP}_4$$

แบบจำลองที่ 3

$$\text{Logit}_3 = \text{Ln} \frac{\text{Pr}(\text{TRI} \leq 3)}{\text{Pr}(\text{TRI} > 3)} = a_3 + \beta_1 \text{GGPC} + \beta_2 \text{GTET} + \beta_3 \text{GCPI} + \beta_4 \text{GEXR} + \beta_5 \text{TDP}_1 + \beta_6 \text{TDP}_2 + \beta_7 \text{TDP}_3 + \beta_8 \text{TDP}_4$$

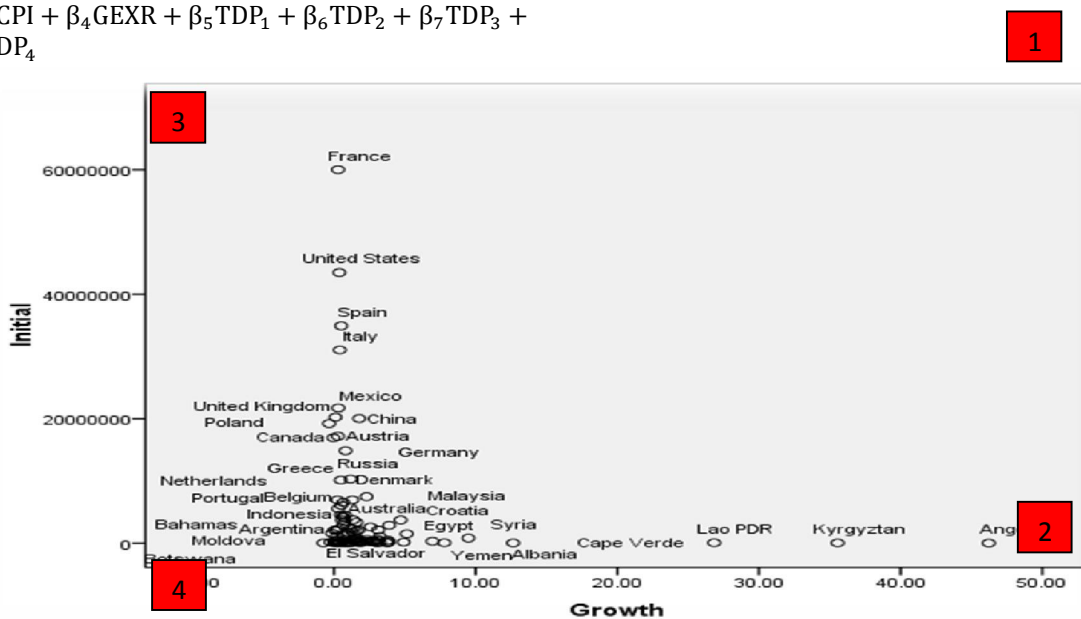
แบบจำลองที่ 4

$$\text{Logit}_4 = \text{Ln} \frac{\text{Pr}(\text{TRI} \leq 4)}{\text{Pr}(\text{TRI} > 4)} = a_4 + \beta_1 \text{GGPC} + \beta_2 \text{GTET} + \beta_3 \text{GCPI} + \beta_4 \text{GEXR} + \beta_5 \text{TDP}_1 + \beta_6 \text{TDP}_2 + \beta_7 \text{TDP}_3 + \beta_8 \text{TDP}_4$$

โดยที่ TRI คือระดับความถดถอยด้านการท่องเที่ยว GGPC คือการเติบโตของ GDP per capita GTET คือการเติบโตของค่าใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยว GCPI คือการเติบโตของ CPI ส่วน GEXR คือการเติบโตของอัตราแลกเปลี่ยน TDP คือระดับการพึ่งพาด้านการท่องเที่ยวของประเทศ โดยวัดจากสัดส่วนของ GDP ที่มาจากภาคการท่องเที่ยวต่อ GDP ทั้งหมด โดยที่ TDP =1,2,3,4,5 หมายถึงประเทศนั้นมีการพึ่งพิงด้านการท่องเที่ยวที่น้อยที่สุด น้อยปานกลาง มาก และมากที่สุดตามลำดับ

## 6. ผลการวิจัย

บทความครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศต่างๆ โดยประยุกต์ใช้เครื่องมือจุดภาคของค่าระดับและแนวโน้ม (Level and Trend Quadrant: LTQ) ที่นำมาใช้ในการศึกษาด้านความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า สามารถจำแนกประเทศตามสถานการณ์ท่องเที่ยว ได้ดังภาพที่ 3



ภาพที่ 2 Level and Trend Quadrant ของข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวเข้า

การจำแนกประเทศตามสถานการณ์การท่องเที่ยว โดยใช้เครื่องมือจุดภาคค่าระดับและแนวโน้ม สรุปดังแสดงในตารางที่ 5

จากตาราง จะเห็นได้ว่าไม่มีประเทศใดเลยที่จะตกอยู่ใน Q1 (Moving ahead) และ โดยส่วนใหญ่แล้วประเทศต่างๆ จะตกอยู่ใน

Q4 (Falling Further Behind) ซึ่งประเทศที่ตกอยู่ใน Q 4 จะเป็นประเทศที่อยู่ในกลุ่มประเทศ Latin America และประเทศที่ตกอยู่ใน Q3 นั้นล้วนแล้วแต่เป็นประเทศที่อยู่ในกลุ่ม EU 27

ตารางที่ 5 สถานการณ์การท่องเที่ยว

| Region | ITS          |             |                 |                        | Total |
|--------|--------------|-------------|-----------------|------------------------|-------|
|        | Moving ahead | Catching up | Losing momentum | Falling further behind |       |
| CB     | 0            | 0           | 0               | 9                      | 9     |
| Eu     | 0            | 4           | 1               | 4                      | 9     |
| EU 27  | 0            | 2           | 12              | 7                      | 21    |
| LA     | 0            | 4           | 0               | 13                     | 17    |
| ME     | 0            | 4           | 0               | 2                      | 6     |
| NAF    | 0            | 1           | 0               | 2                      | 3     |
| NA     | 0            | 0           | 3               | 0                      | 3     |
| NEA    | 0            | 1           | 1               | 2                      | 4     |
| OC     | 0            | 0           | 0               | 3                      | 3     |
| SEA    | 0            | 1           | 3               | 3                      | 7     |
| SOA    | 0            | 0           | 0               | 4                      | 4     |
| SA     | 0            | 7           | 1               | 8                      | 16    |

ที่มา: แบ่งตามเกณฑ์ LTQ

และจากการศึกษาความถดถอยของภาคการท่องเที่ยว โดยใช้สถิติถดถอยโลจิสติกแบบอันดับ (Ordinal Logistic Regression: OLR) เนื่องจากการศึกษาเป็นข้อมูลภาคตัดขวางของการเติบโตของภาคการท่องเที่ยวระหว่างปี 1995 และ 2010 จึงมีการทดสอบสมมติฐาน 2 ปัญหาคือ 1. ปัญหาพหุสัมพันธ์ (Multicollinearity) คือ การเกิดปัญหากันเองระหว่างตัวแปรอิสระในระดับก่อนข้างสูง ซึ่งมากกว่าหรือเท่ากับ 0.8 เป็นต้นไป ทำให้เกิดปัญหาที่ไม่สามารถบอกได้ว่าตัวแปรอิสระตัวใดมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม (Y) มากน้อยไปกว่ากัน ดังนั้นจำเป็นต้องทำการ

ตรวจสอบเพื่อค้นหาปัญหาพหุสัมพันธ์และหาแนวทางในการแก้ไข ปัญหาพหุสัมพันธ์และ 2. ปัญหาความแปรปรวนของตัวแปรคลาดเคลื่อนไม่คงที่ คือ การที่ความแปรปรวนของตัวแปรคลาดเคลื่อนในแบบจำลองมีค่าไม่คงที่นั่นคือ  $\text{Var}(u_t \neq \sigma^2)$  จาก การทดสอบปัญหาแรกคือปัญหาพหุสัมพันธ์ (Multicollinearity) ซึ่งดูจากค่า Correlation และค่า VIF หากค่า Correlation มากกว่า 0.8 และค่า VIF มากกว่า 10 ถือได้ว่าเกิดปัญหาพหุสัมพันธ์โดยค่าในตารางที่ 5 และ 6 เป็นค่า Correlation และ VIF ที่ได้จากการแก้ไขปัญหาแล้ว

ตารางที่ 6 การทดสอบค่า Correlation ของตัวแปรอิสระ

| Correlation | GTET   | GXR    | GCPI   | TDC    |
|-------------|--------|--------|--------|--------|
| GTET        | 1.000  | -0.021 | -0.003 | -0.063 |
| GEXR        | -0.021 | 1.000  | 0.789  | 0.286  |
| GCPI        | -0.003 | 0.789  | 1.000  | 0.185  |
| TDC         | -0.063 | 0.286  | 0.185  | 1      |

ตารางที่ 7 ค่า VIF ของตัวแปรอิสระ

| Variables | VIF  |
|-----------|------|
| GTET      | 1.65 |
| GEXR      | 2.56 |
| GCPI      | 3.58 |
| TDC       | 1.05 |

ปัญหาที่สองความแปรปรวนของตัวแปรคลาดเคลื่อนไม่คงที่ (Heteroscedasticity) โดยทำการแก้ไขปัญหารีบร้อยแล้วโดยดูจากตารางที่ 8 ดังนี้

ในการประมาณค่าแบบจำลองโดยวิธีแบบจำลองถดถอยแบบอันดับขั้นจำเป็นต้องมีการทดสอบเงื่อนไขการขนานและความเหมาะสมของแบบจำลองโดยดูจากการเปลี่ยนแปลงของค่า -2 Log Likelihood (-2LL) ดังแสดงผลการศึกษาตารางที่ 9

ตารางที่ 8 การแก้ไขปัญหาคความแปรปรวนของตัวแปรคลาดเคลื่อนไม่คงที่ (Heteroscedasticity)

| Heteroskedasticity Test: White |                 |                       |               |
|--------------------------------|-----------------|-----------------------|---------------|
| <b>F-statistic</b>             | <b>0.370792</b> | <b>Prob. F(14,66)</b> | <b>0.9787</b> |
| Obs*R-squared                  | 5.906335        | Prob. Chi-Square(14)  | 0.9688        |
| Scaled explained SS            | 14.53029        | Prob. Chi-Square(14)  | 0.411         |

ตารางที่ 9 การทดสอบคุณสมบัติเงื่อนไขการขนาน

| Model           | -2 Log Likelihood | Chi-Square | df | Sig.  |
|-----------------|-------------------|------------|----|-------|
| Null Hypothesis | 123.646           |            |    |       |
| General         | 111.098           | 12.547     | 21 | 0.924 |

หมายเหตุ : สมมติฐานหลักของการทดสอบคือแบบจำลองของแต่ละค่า TRI มีลักษณะขนานกัน เนื่องจากในการประมาณค่า OLR มีข้อกำหนดว่าในแบบจำลองแต่ละแบบจำลองจะมีเฉพาะค่าคงที่หรือค่า Threshold ที่แตกต่างกันแต่มีค่าสัมประสิทธิ์ที่เหมือนกัน หรือแบบจำลองจะมีความขนานกัน และต่างกันเฉพาะค่าที่คงที่

จากตารางที่ 11 การทดสอบความเหมาะสมของแบบจำลองพบว่าเมื่อมีเฉพาะค่าคงที่ ค่า -2LL มีค่าเท่ากับ 123.646 และเมื่อใส่ตัวแปรทั้งหมดในแบบจำลอง ค่า -2LL จะเปลี่ยนไปเป็นค่า

123.646 เมื่อการทดสอบความเหมาะสมของแบบจำลอง จะสรุปได้ว่า ค่า -2LL มีความแตกต่างกัน จึงสรุปได้ว่าแบบจำลองมีความเหมาะสม

ตารางที่ 11 การประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลอง

| Variables | Estimate | Std. Error | Wald    | D.f. | Sig.  |
|-----------|----------|------------|---------|------|-------|
| TRI = 1   | 19.489   | 1.307      | 222.290 | 1    | .000  |
| TRI = 2   | 20.055   | 1.301      | 237.619 | 1    | .000  |
| TRI = 3   | 21.028   | 1.313      | 256.299 | 1    | .000  |
| TRI = 4   | 21.788   | 1.365      | 254.662 | 1    | .000  |
| GTET      | -.337    | .196       | 2.941   | 1    | 0.086 |

ตารางที่ 11 การประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลอง (ต่อ)

| Variables | Estimate | Std. Error | Wald    | D.f. | Sig.  |
|-----------|----------|------------|---------|------|-------|
| GEXR      | -.158    | .185       | .728    | 1    | 0.394 |
| GCPI      | .090     | .075       | 1.423   | 1    | 0.233 |
| TDP = 1   | 18.611   | 1.277      | 212.374 | 1    | .000  |
| TDP = 2   | 18.944   | 1.339      | 200.186 | 1    | .000  |
| TDP = 3   | 20.751   | 1.774      | 136.878 | 1    | .000  |
| TDP = 4   | 20.594   | 1.774      | 136.878 | 1    | .000  |
| TDP = 5   | 0        | .          | .       | 0    | .     |

#### การแปรผลการวิเคราะห์จาก Order Logistic Regression (OLR)

##### แบบจำลองที่ 1

$$\text{Logit}_1 = \ln \frac{\text{Pr}(\text{TRI} \leq 1)}{\text{Pr}(\text{TRI} > 1)} = 19.489 - 0.337\text{GTET}^* + 0.090\text{GCPI} - 0.158\text{GEXR} + 18.611\text{TDP1}^{***} + 18.944\text{TDP2}^{***} + 20.751\text{TDP3}^{***} + 20.594\text{TDP4}^{***}$$

##### แบบจำลองที่ 2

$$\text{Logit}_2 = \ln \frac{\text{Pr}(\text{TRI} \leq 2)}{\text{Pr}(\text{TRI} > 2)} = 20.055 - 0.337\text{GTET}^* + 0.090\text{GCPI} - 0.158\text{GEXR} + 18.611\text{TDP1}^{***} + 18.944\text{TDP2}^{***} + 20.751\text{TDP3}^{***} + 20.594\text{TDP4}^{***}$$

##### แบบจำลองที่ 3

$$\text{Logit}_3 = \ln \frac{\text{Pr}(\text{TRI} \leq 3)}{\text{Pr}(\text{TRI} > 3)} = 21.028 - 0.337\text{GTET}^* + 0.090\text{GCPI} - 0.158\text{GEXR} + 18.611\text{TDP1}^{***} + 18.944\text{TDP2}^{***} + 20.751\text{TDP3}^{***} + 20.594\text{TDP4}^{***}$$

##### แบบจำลองที่ 4

$$\text{Logit}_4 = \ln \frac{\text{Pr}(\text{TRI} \leq 4)}{\text{Pr}(\text{TRI} > 4)} = 21.788 - 0.337\text{GTET}^* + 0.090\text{GCPI} - 0.158\text{GEXR} + 18.611\text{TDP1}^{***} + 18.944\text{TDP2}^{***} + 20.751\text{TDP3}^{***} + 20.594\text{TDP4}^{***}$$

จากแบบจำลองทั้ง 4 แบบ พบว่าค่าคงที่มีระดับนัยสำคัญ 4 Threshold ที่ TRI = 1 ATT = 2 ATT = 3 และ ATT = 4 เพราะฉะนั้นแสดงว่าความน่าจะเป็นของระดับความถดถอยจากภาคการท่องเที่ยวน้อยที่สุด ระดับความถดถอยจากภาคการท่องเที่ยวน้อย ระดับความถดถอยจากภาคการท่องเที่ยวปานกลาง และระดับความถดถอยจากภาคการท่องเที่ยวมาก มีความน่าจะเป็นที่แตกต่างจากระดับความถดถอยจากภาคการท่องเที่ยวมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญทางสถิติในการกำหนดความน่าจะเป็นในการเกิดระดับความถดถอยของภาคการท่องเที่ยวได้แก่ การเติบโตของค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว (TET) ระดับการพึ่งพาการท่องเที่ยว (TDP)

ค่าการเติบโตของค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.337 และมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.086 นั่นคือเมื่อการเจริญเติบโตของค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวมากขึ้นมีโอกาสที่จะมีระดับความถดถอยของภาคการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นหรือกล่าวได้ว่าเมื่อค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวในแต่ละประเทศเพิ่มขึ้นจะทำให้ความการเจริญเติบโตของภาคการท่องเที่ยวลดลง

ระดับการพึ่งพาการท่องเที่ยว พบว่าประเทศที่มีการพึ่งพาการท่องเที่ยวน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง และมากมีค่าสัมประสิทธิ์ 18.611, 18.944, 20.751 และ 20.594 ตามลำดับซึ่งมีค่ามากกว่าศูนย์หมายความว่าประเทศเหล่านี้มีการโอกาสที่จะมีความถดถอยของภาคการท่องเที่ยวมากกว่ากลุ่มประเทศที่มีการพึ่งพาการท่องเที่ยวมากที่สุดที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 หรือกล่าวได้ว่ากลุ่มประเทศที่มีการพึ่งพาการท่องเที่ยวมากที่สุดจะมีโอกาสที่จะมีความถดถอยของภาคการท่องเที่ยวมากที่สุด

#### 6. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศต่างๆ โดยประยุกต์ใช้เครื่องมือจุดภาคของค่าระดับและแนวโน้ม (Level and Trend Quadrant: LTQ) ที่นำมาใช้ในการศึกษาด้านความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศซึ่งจากการศึกษา พบว่า โดยส่วนใหญ่แล้วประเทศที่อยู่ในกลุ่มภูมิภาคละตินอเมริกา จะตกอยู่ในกลุ่มล้าหลัง Q4 (Falling Further Behind) ได้แก่ ประเทศบาฮามาสคอสตาริกา กัวเตมาลา เบนิน เป็นต้น ซึ่งประเทศในกลุ่มดังกล่าวเป็นกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวค่อนข้างจะน้อยเนื่องจากกลุ่มประเทศละตินอเมริกามีความสามารถในด้านการเกษตรกรรม และอุดมไปด้วย

ทรัพยากรพลังงานและปัจจุบันภูมิภาคละตินอเมริกากำลังเพิ่มและสร้างความหลากหลายของการค้าสินค้า บริการ เพื่อเป็นการสร้างความเข้มแข็งแก่เศรษฐกิจของภูมิภาค แทนที่อุตสาหกรรมด้านการท่องเที่ยวซึ่งจะเห็นได้ชัดแล้วว่าภูมิภาคละตินอเมริกาจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาคอื่นๆ และประเทศที่อยู่ในกลุ่มภูมิภาคสหภาพยุโรปส่วนใหญ่ จะตกอยู่ในกลุ่มชะลอตัว Q3 (Losing Momentum) ได้แก่ ประเทศกรีซ เยอรมัน โปแลนด์ อังกฤษ เป็นต้น หมายความว่าในอดีตประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปมีลักษณะการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวค่อนข้างดีแต่ในปัจจุบันเริ่มชะลอตัว เพราะประเทศในกลุ่มดังกล่าวเป็นกลุ่มที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจอยู่ในช่วงหดตัว โดยมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจลดลง และมีแนวโน้มของการว่างงานที่คาดว่าจะสูงขึ้น เนื่องมาจากการที่ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปประสบกับปัญหานี้ สาธารณะของประเทศสมาชิกหลายประเทศที่มีหนี้สาธารณะค่อนข้างที่จะสูงจนเกินไป จนทำให้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ โดยเฉพาะประเทศกรีซ อิตาลี โปรตุเกส สเปน และไอร์แลนด์ ซึ่งเมื่อประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปมีฐานะทางการเงินของประเทศที่ล้มละลายแล้ว สถาบันการเงินของประเทศอื่นๆ ในสหภาพยุโรปก็ต้องล้มละลายด้วย ซึ่งประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปกำลังเผชิญวิกฤตการณ์เศรษฐกิจตกต่ำอยู่ในขณะนี้ จึงอาจมีสาเหตุทำให้นักท่องเที่ยวอาจลดลงแล้วเลือกประเทศในกลุ่มภูมิภาคอื่นในการท่องเที่ยวแทนในปัจจุบัน ส่วนประเทศที่อยู่ในกลุ่มภูมิภาคตะวันออกกลาง และประเทศเกิดใหม่ จะตกอยู่ในกลุ่มมาแรง Q 2 (Catching Up) หมายความว่าในประเทศในกลุ่มตะวันออกกลางและอาจมีประเทศเกิดใหม่ มีลักษณะการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวค่อนข้างดีขึ้นกว่าในอดีต ได้แก่ ประเทศอียิปต์ จอร์แดน แองโกลา เป็นต้น ประเทศในกลุ่มดังกล่าวอาจเป็นทางเลือกใหม่ของนักท่องเที่ยวเพราะในปัจจุบันนักท่องเที่ยวจะหันมาให้ความสนใจเดินทางมาท่องเที่ยวในภูมิภาคตะวันออกกลางเพิ่มมากขึ้น เพราะสถานที่ท่องเที่ยวแหล่ง ช้อปบิง ในปัจจุบันก็มีลักษณะคล้ายคลึงกับ ภูมิภาคยุโรปและอเมริกา และจากการศึกษายังพบว่าไม่มีประเทศใดเลยที่ตกอยู่ในกลุ่มแนวหน้า Q 1 (Moving Ahead) และงานในส่วนที่สองนี้ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการถดถอยของภาคการท่องเที่ยว ผลการศึกษา พบว่า ค่าการเติบโตของค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระดับการพึ่งพาการท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความถดถอยของภาคการท่องเที่ยวของประเทศต่างๆ กล่าวคือ เมื่อค่าการเจริญเติบโตของภาคการท่องเที่ยวมากขึ้นมีโอกาสมิ่ระดับความถดถอยจากภาคการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเนื่องจากเมื่อแต่ละประเทศมีค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น อาจจะเป็นปัจจัยที่จะทำให้นักท่องเที่ยวปฏิเสธที่จะเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศนั้นๆ เพราะนักท่องเที่ยวในแต่ละคนแต่ละช่วงเวลาก็จะมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแตกต่างกันออกไป อาจจะรวมไปถึงค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากการท่องเที่ยว เช่น ค่าใช้จ่ายของที่ระลึก ค่าใช้จ่ายในการโดยสารไปยังที่ต่างๆ ตลอดระยะเวลา

ท่องเที่ยว จึงอาจทำให้นักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายรวมสูงเกินไปจนทำให้ประเทศที่มีค่าใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวสูงจนถูกมองข้ามจากนักท่องเที่ยวซึ่งนักท่องเที่ยวจะหันท่องเที่ยวในประเทศอื่นๆ ที่มีค่าใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวที่ต่ำกว่าดังนั้นจากการที่ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นนั้นจะส่งผลทำให้ประเทศนั้นๆ มีรายได้จากภาคการท่องเที่ยวลดลงการถดถอยของภาคการท่องเที่ยวของประเทศนั้นๆ ก็ควรจะเพิ่มมากขึ้นตามค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และระดับการพึ่งพาการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลทำให้การถดถอยของภาคการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น เนื่องจากถ้าประเทศใดที่มีการพึ่งพาการท่องเที่ยวมากหมายความว่าประเทศนั้นจะเน้นการใช้ทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ในประเทศไปเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวให้กับประเทศซึ่งทำให้ทรัพยากรในการใช้ไปกับท่องเที่ยวนั้นเสื่อมโทรมลงเป็นเพราะทรัพยากรนั้นถูกใช้งานมากเกินไปซึ่งทำให้เศรษฐกิจโลกผันผวนจึงอาจเป็นสาเหตุทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงมากกว่าภูมิภาคที่มีการพึ่งพาการท่องเที่ยวน้อย

## 7. ข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้มีความครั้งนี้ศึกษาสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศต่างๆ โดยประยุกต์ใช้เครื่องมือจุดภาคของค่าระดับและแนวโน้ม (Level and Trend Quadrant: LTQ) ที่นำมาใช้ในการศึกษาด้านความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศ พร้อมทั้งใช้แบบจำลอง Ordinal Logistic Regression (OLR) หาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับความถดถอยจากภาคการท่องเที่ยวพบว่า มีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวของโลกเพื่อช่วยสร้างรายได้ให้กับประชาชนในประเทศในการมาหาเลี้ยงชีพและเป็นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้มีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องอีกด้วย

1. สำหรับกลุ่มประเทศที่ตกอยู่ใน Q 4 (Falling Further Behind) ซึ่งประเทศในกลุ่มเหล่านี้มีลักษณะที่เหมือนกันคือในขณะที่กลุ่มประเทศกำลังเพิ่มและสร้างความหลากหลายของการค้าสินค้า บริการ และ FDI เพื่อเป็นการสร้างความเข้มแข็งแก่เศรษฐกิจของภูมิภาค แทนที่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในการพัฒนาเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศ ฉะนั้นกลุ่มประเทศเหล่านี้ควรที่จะให้ภาครัฐบาลของแต่ละประเทศมีการรณรงค์เกี่ยวกับการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวในแต่ละประเทศควรมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ เผยแพร่การท่องเที่ยวของประเทศตนเอง เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเหล่านี้จะเป็นสื่อสำคัญที่จะเชิญชวนนักท่องเที่ยวอื่นๆ ให้ตัดสินใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศที่มีสิ่งที่น่าสนใจตามแต่ละทวีป นอกจากนี้สื่ออื่นๆ ได้แก่ สิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ก็เป็นอีกหนึ่งช่องทางในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของแต่ละประเทศเพื่อให้แต่ละประเทศมีรายได้ส่วนหนึ่งมาจากภาคการท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นให้ระบบเศรษฐกิจมีการพัฒนาเพิ่มมากยิ่งขึ้น

2. สำหรับกลุ่มประเทศที่ตกอยู่ใน Q3 (Losing Momentum) ซึ่งประเทศในกลุ่มเหล่านี้มีลักษณะที่เหมือนกันคือ โดยส่วนใหญ่แล้วเป็นประเทศที่อยู่ในสหภาพยุโรปซึ่งในขณะนี้กำลังประสบปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจซึ่งจากวิกฤตการณ์ดังกล่าวอาจเป็นสาเหตุทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลง และพยายามที่จะหาแหล่งท่องเที่ยวแหล่งใหม่จะนั้นกลุ่มประเทศเหล่านี้ควรที่จะจัดการแก้ไขกับปัญหาวิกฤตการณ์เศรษฐกิจดังกล่าวเพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความมั่นใจในการเข้าไปท่องเที่ยวและจะไม่ให้นักท่องเที่ยวได้รับผลกระทบจากการเกิดวิกฤตต่างๆทางเศรษฐกิจ

3. สำหรับกลุ่มประเทศที่ตกอยู่ใน Q 2 (Catching Up) ซึ่งประเทศในกลุ่มเหล่านี้มีลักษณะที่เหมือนกันคือจะเป็นประเทศที่เกิดใหม่อาจมีสถานที่ท่องเที่ยวใหม่ๆ แหล่งช้อปปิ้งถูกกว่าทวีปอื่นๆฉะนั้นกลุ่มประเทศเหล่านี้ควรที่จะรักษาระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวให้เป็นส่วนหนึ่งของการกระตุ้นการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ

4. จากผลการศึกษาของแบบจำลองการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวทำให้โอกาสจะมีสถานการณ์ถดถอยด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการร่วมมือกันปรับปรุงและแก้ไข ปัญหาต่างๆเช่น ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ตลอดช่วงระยะเวลาพักอาศัยอยู่ในประเทศของนักท่องเที่ยว อาจจะกระทำโดยการควบคุมไม่ให้เกิดการฉ้อโกงของผู้ประกอบการ พ่อค้า แม่ค้าที่ประกอบกิจกรรมการให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่มีต่อนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการยืนยันให้นักท่องเที่ยวอยากที่จะกลับมาท่องเที่ยวในประเทศนี้อีกครั้ง เพราะนอกจากการที่นักท่องเที่ยวจะพิจารณาเรื่องสถานที่ท่องเที่ยว ความมีมิตรไมตรีแล้วนักท่องเที่ยวจะพิจารณาถึงค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับท่องเที่ยวอีกด้วย เพราะถ้าหากในแต่ละประเทศมีอัตราค่าใช้จ่ายดังกล่าวเพิ่มขึ้นจนเกินไปก็อาจจะเป็นทางเลือกให้นักท่องเที่ยวจะตัดสินใจไปท่องเที่ยวในประเทศอื่นที่อาจจะมีสถานที่ท่องเที่ยวและ เอกลักษณ์ของการท่องเที่ยวที่อาจจะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน และเป็นประเทศที่อาจมีค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวถูกกว่าอีกประเทศก็เป็นได้ ซึ่งเป็นการทำให้การถดถอยของภาคการท่องเที่ยวลดลง ซึ่งมีส่วนช่วยให้แต่ละประเทศมีรายได้จากภาคการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นเพื่อเป็นตัวกระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

5. จากการเพิ่มขึ้นของระดับการพึ่งพาการท่องเที่ยวมีผลทำให้การถดถอยของภาคการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นด้วย รัฐบาลควรที่จะกระจายความเสี่ยงในการใช้ทรัพยากรในประเทศในการบริหารจัดการประเทศในทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็น การค้า การลงทุน การท่องเที่ยวเพื่อนำรายได้เหล่านี้ไปกระตุ้นในการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศต่างๆ

## 8. เอกสารอ้างอิง

- ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. 2548. การวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยว. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชัชชัย สุจริต. 2554. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์. 2537. การวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว. คณะมนุษยศาสตร์: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทิพย์วรรณ ชาดิฎฐภัทร. 2549. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธงชัย ฐิบัติวิริยะ. 2541. อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ. วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มงคล ฤทธิ์พรณรงค์. 2548. ปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ. วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อิสรา เหมมินทร์. 2552. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทย. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยแสตมฟอร์ด.
- Mathieson, A. and Wall, G. 1996. **Physical and social impacts**, Tourism Economic. 16-17.
- Arslanturk, Y., Balçilar, M. and Özdemir, Z. A. 2011. **Time-varying linkages between Tourism receipts and economic growth in a small open economy**, Economic Modelling 28, 664-671.
- Chen, C. F. and Chiou-Wei, S. Z. 2009. **Tourism expansion ntourism uncertainty and economic growth: New evidence from Taiwan and Korea**, Tourism Management. 30, 812-818.
- Fagerberg, J., Srholec, M. and Knell, M. 2007. **The Competitiveness of Nations: Why Some Countries Prosper While Others Fall Behind**, World Development. 35, 1595-1620.
- Fagerberg, J., Srholec, M. 2008. **National innovation system, capabilities and economic development**, Research Policy. 37, 1417-1435.
- Kim, H. J., Chen, M. H. and Jang, S. S. 2006. **Tourism expansion and economic development: The case of Taiwan**, Tourism Management. 27, 925-933.

- Parrilla, J.C., Font, A.R. and Nadal, J.R. 2007. **Tourism and long-term growth a Spanish perspective**, *Annals of Tourism Research*. 34, 709-726.
- Schubert, S.F., Brida, J.G. and Risso, W.A. 2011. **The impacts of international tourism demand on economic growth of small economies dependent on tourism**, *Tourism Management*. 32, 377-385.
- Tang, C.H.H. and Jang, S.S. 2009. **The tourism–economy causality in the United States: A sub-industry level examination**, *Tourism Management*. 30, 553-558.
- UNWTO. 2011. **International Tourism Result And Prospects for Reported 2012**
- Wang, Y.S. 2009. **The impact of crisis events and macroeconomic activity on Taiwan's international inbound tourism demand**, *Tourism Management*. 30, 75-82.